

ÚVODEM

Doba, kdy bylo možné vše

Někdo má devadesátá léta v mlze, další si z nich pamatuje každý detail. Ten, kdo je neprožil, asi nikdy naplno nepochopí, jak výjimečná doba to byla.

Šustáková souprava a neonové barvičky – ikony devadesátek

Po pádu socialistického režimu se obrátil život všech úplně naruby. Náhle bylo možné cestovat, podnikat, utrácet za dříve nedostupné věci, ale třeba i přijít o práci... Češi si pořizovali kupónové knížky, šustákové soupravy a barevná, hlavně fialová saka. Právě ta se stala ne-

kteří skončili v sudech na dně Orlické přehrady.

V politice se jim zase točila hlava z „pomlčkové války“, v níž šlo o to, zda se společná republika bude jmenovat Československo, nebo Česko-Slovensko. Konflikt měl nakonec jedinou

turnaji v Naganu, kde se poprvé ukázaly všechny zářivé hokejové hvězdy z NHL. Premiérový hokejový titul z mistrovství světa už přitom oslavili ve Vídni 1996 a v tomtež roce se radovali i ze stříbrného tažení fotbalistů na Euru v Anglii.

Kromě toho naplno žili i své soukromé životy. Pořizovali si první stolní počítače, zkoumali faxy, hráli solitaire, hledali nové uplatnění na trhu práce... Na konci devadesátých let je ovládla mobilmanie, která byla do té doby vyhrazena jen vyvoleným, neboť první telefony přišly na 60 000 korun a 150 volných minut stálo asi 3 000 korun. A signál zprvu ani zdaleka nebyl všude.

Byla to zkrátka doba, kdy Češi nadšeně vyplňovali bílá místa na mapách svých životů. A než se v nich stačili pořádně zorientovat, museli se připravit na další revoluci, která jejich zajeté pořádky znovu přeoral. Tentokrát to nebyla revoluce samoty, ale digitální – díky internetu.

Vydejte se s námi proti proudu času a připomenejte si, jak se žilo v devadesátých letech.

〈VELKÉ ZMĚNY〉

Zásadní změny se udály v politice i technologiích.

oficiální uniformou divokých a zároveň zlatých devadesátek.

Jako v Jiříkově vidění byli našinci ze záplavy amerických seriálů v televizi, tu lepší, tu horší úrovně. Nemluvě o nekonečných telenovelách, jejichž počet dílů připomínal čísla z telefonního seznamu. Brada jim padala z neuctivého humoru České sody. Nebo ze zpráv o prvních vytunelovaných podnicích. Šokovaly je reportáže o podnikatelích,

oběr – pravopis. Malicherná bitva byla součástí série dalších sporů, které nakonec o necelé tři roky později vyústily v definitivní rozpad země.

Zhruba v té době se začal rodit i projekt BB Centra. Nejdříve v roce 1991 vznikla skupina PASSERINVEST, v roce 1998 pak vyrostla první z dnešních 17 budov. To byl rok, kdy Češi vstávali brzy nad ránem, aby na vlastní oči viděli nezapomenutelný triumf na olympijském

Jak šel čas v BB Centru

Před více než 20 lety se začala plánovat výstavba BB Centra, komplexu rozkročeného mezi halou Brumlovkou a Baarovou ulicí. Víte, která budova byla postavena jako první? A kdy to bylo? A tipnete si prvního velkého nájemce? Více na straně 2

〈CESTOVATELSKÁ EUFORIE ANEB ŘÍZKY MÁME, JEDE SE!〉

Jak a kam se cestovalo v 90. letech
Více na straně 12

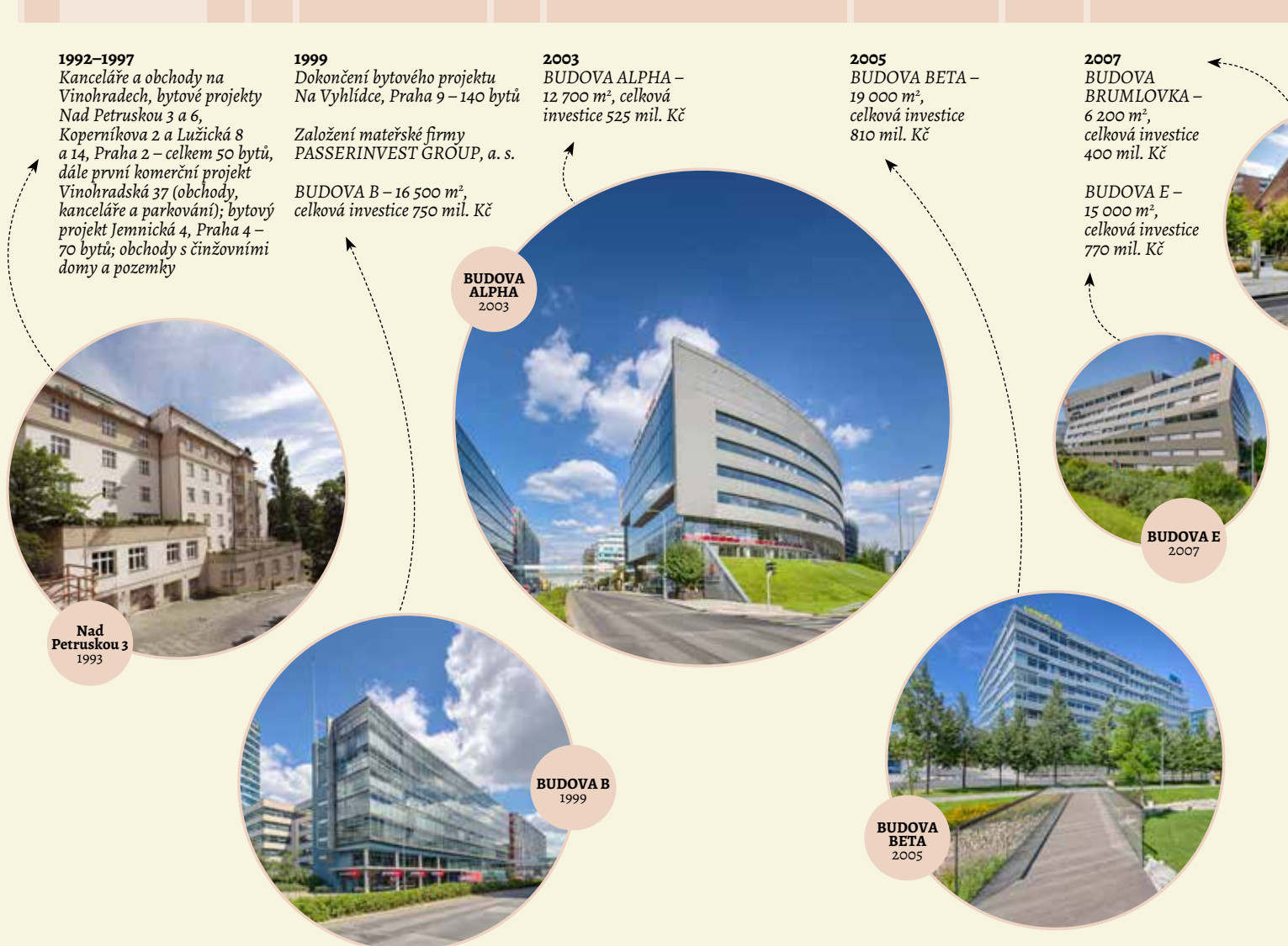
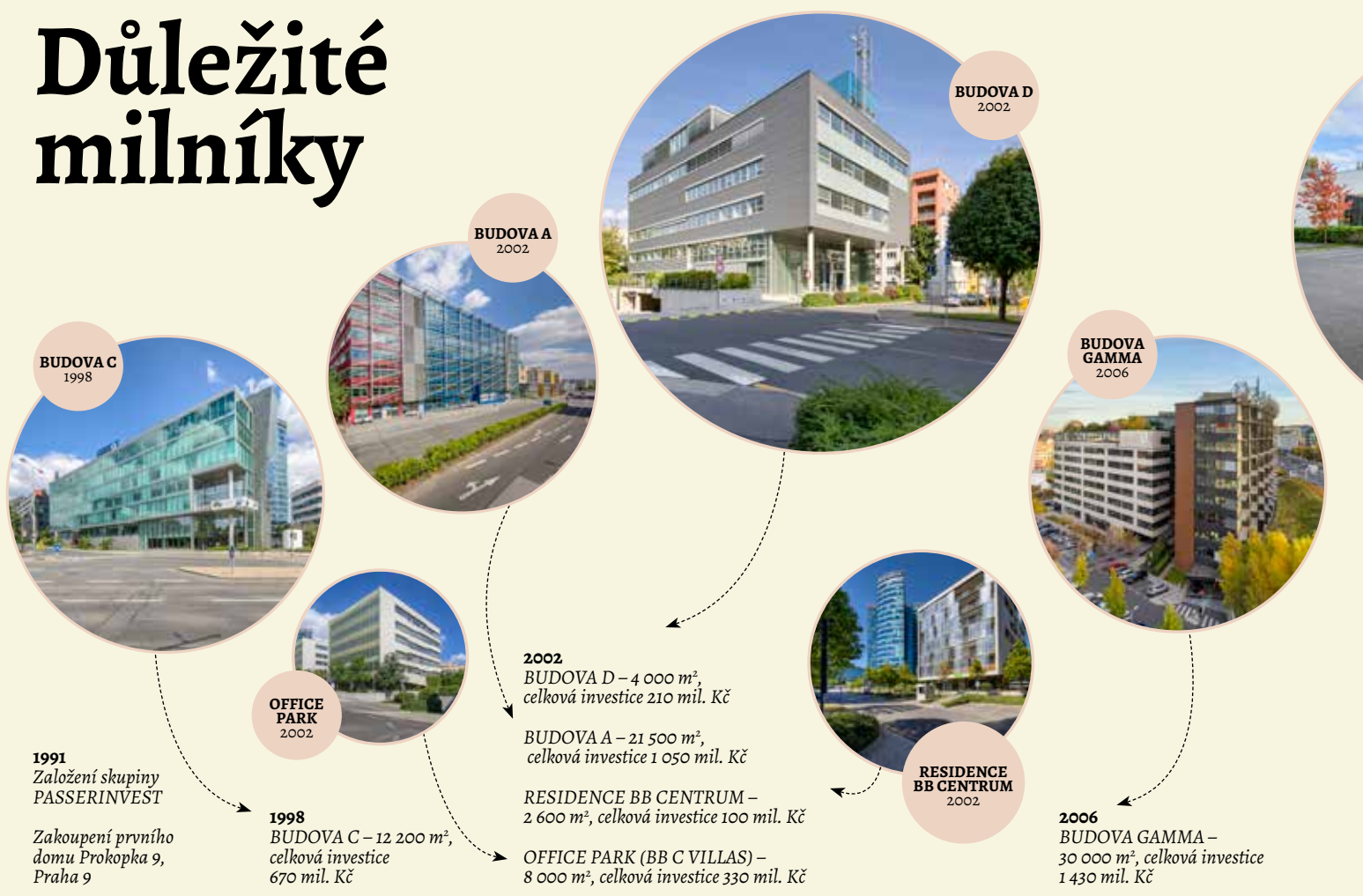

Od Felicie po Mercedes

Více na straně 18

Důležité milníky

Mohutný a často hlučný počítač, popelník a telefon s pevným připojením nesměly chybět na žádném pracovním stole

Devadesátky přinesly revoluci do kanceláří

Připravil
Martin Kavka

Devadesátky znamenaly velký zlom i v rámci proměny kanceláří. Z pracovních stůlů pomalu mizely kapesní kalkulačky a psací stroje, nahrazovaly je první počítače. Po ruce sice pořád ještě zůstávaly těžké telefony s kulatým číselníkem či tlačítka, avšak jejich konec (a nástup mobilů) se už pomalu blížil.

V některých kancelářích byste ještě našli cyklostyly, jinde už se kochali modernějšími kopírkami. Mladší ročníky o cyklostyl nikdy nezavadily – byly to poněkud předpotopní přístroje určené k rozmnožování písemností, které fungovaly na principu propouštění barvy přes speciální blánu.

Kanceláře byly tehdy vybaveny laciným, nevzhledným a nepříliš praktickým nábytkem. O ergonomii si mohli tehdejší zaměstnanci nechat jen zdát – nikoho příliš nezajímalo, že z dřevěných židlí bolí záda... Naprosto nezbytnou součástí kanceláří v 90. letech byly také popelníky – na pracovišti se běžně kouřilo. Na počítač, který zabíral na stole poměrně hodně místa, si zaměstnanci

Devadesátky ztělesňovaly šanony ve skříní, sešíváčka vždy po ruce... a často také vysoké pracovní nasazení

U turka jsme si v pauze četli denní tisk, nyní hledáme informace hlavně na internetu

Fax, předchůdce e-mailů

kladli vzpomínky z dovolené – třeba mušle z prvního pobytu u moře. Dřevěné stoly často kryla skleněná deska, pod kterou se vešla spousta dokumentů, od kalendáře po fotografie dětí a vnoučat.

Právě tehdy se začaly objevovat také první otevřené kanceláře – tzv. open space. Byla to revoluce, do té doby se pracovalo nejčastěji v uzavřených pracovnách.

Přicházely ovšem v podobě, v jaké už byly na západ od nás částečně překonané – zatímco v Česku byly kanceláře nacpané pracovními stoly, v zahraničí už přecházeli k další generaci „open space“, které byly vybaveny kavárenskými koutky, odpočinkovými zónami, bary apod.

«UDĚLEJTE SI PORADU V RETRO KANCELÁŘI»

Plně vybavenou kancelář z devadesátých let si můžete prohlédnout v přízemí administrativní budovy ALPHA. Nechybí ani porovnání s moderním pracovním místem – obě kanceláře jsou volně přístupné každý pracovní den od 8 do 18 hodin, a to až do konce června 2017. Můžete si v nich udělat třeba poradou.

Kdysi byl na všechno papír, to se to stříдалo na sběr pro školní dítku

A JAK JE TO DNES?

Dnešní kanceláře plní spoustu rolí

Současné kanceláře jsou zcela odlišné, nesou se v duchu pohodlí zaměstnanců a usnadnění jejich vzájemné komunikace. Přístup k práci se totiž mění – zatímco dříve se v kancelářích jen pracovalo, dnes se v nich lidé často potkávají s kolegy i se zákazníky. A tomu musí pracovní prostředí odpovídat.

Firmy musely zareagovat na to, že technologie umožňují pracovat na dálku, třeba z kaváren, coworkingů či z domova. Snažily se proto nastavit prostory tak, aby nalákaly zaměstnance zpět.

Kanceláře tedy v duchu aktuálních trendů nabízejí společné místnosti i oddělené kóje, izolované prostory určené pro nerušenou práci, nebo naopak rušnější prostředí kavárny na týmové schůzky a různá jednání. Nezbytností jsou také velkoryseji pojaté kuchyně s jídelním koutkem. Vznikají rovněž odhlučňené telefonní buňky, aby si lidé mohli v klidu a soukromí zatelefonovat a zároveň nerušili ostatní.

1992: Rok, kdy jsme se připojili k internetu

Devadesátá léta už navždy zůstanou spojena se startem digitální revoluce, jejímiž svědky jsme dodnes. Když se 13. února 1992 tehdejší Československo oficiálně připojilo k celosvětové internetové síti, jen málokdo ze smrtelníků dokázal dohlédnout, jak moc se vlivem toho v příštích letech změní naše životy. Docela dlouho to přitom vypadalo, že internet bude jen nějakou akademickou výstředností. Online totiž byly jen univerzity a pár nadšenců.

Připravil
Martin Kavka

Až v polovině devadesátek se začala uvolňovat akademická pravidla pro používání internetu, která původně zakazovala jakékoliv komerční využití, a postupně přicházely první podnikatelské služby. Včetně Seznamu – ten vznikl v roce 1996. Jeho zakladatel Ivo Lukačovič byl typickým internetovým průkopníkem. Mladý, nezkušený, ale ohromně zapálený kluk nejdříve vytvořil neoficiální web Járy Cimrmana, ale když narazil na nesouhlas cimrmanologů Zdeňka Svěráka a Ladislava Smoljaka, pustil se raději do něčeho jiného. Zalíbila se mu americká stránka Yahoo, a tak podle jejího vzoru vytvořil katalog českých webových stránek. Legenda českého internetu byla na světě.

Internet se změnil k nepoznání

Později doma i v zahraničí vznikaly další a další weby a spolu s nimi rostla i internetová zlatá horečka. Tedy hlavně ve světě – mluvilo se o internetové bublině, neboť investoři utápěli v internetových firmách neskutečné částky, aniž by se jim nějaké peníze vracely zpět. Vládla představa, že internet je natolik revoluční, že bude dříve nebo později generovat peníze jako perpetuum mobile. Bublina splaskla na začátku nového tisíciletí; českému internetu se naštěstí trochu vyhnula, protože krach amerického internetového trhu zdejší počínající horečku dokonale zchladil.

Od devadesátých let se internet změnil k nepoznání. Zpočátku se psal s velkým písmenem na začátku a lidé se na něm chovali velmi slušně a distingo-

vaně. Kdyby si tehdejší uživatelé přečetli dnešní diskuse pod články, asi by se hodně divili. Ale i to je daň za liberalizaci

internetu, díky níž na něj dnes mohou všichni. S tím jsou ale spjatá i rizika – v devadesátkách nikdo neznal nejen

Jak prosté – stačí se připojit a máme celý svět jako na dlani

PŘIPOJENÍ

Kolik se kdysi platilo za připojení

Co byste řekli na to, kdybyste za internet platili 45 000 korun měsíčně? Přesně tolik stála v roce 1994 pevná linka o rychlosti 14,4 kbit/s. O rok později už díky konkurenci spadly ceny na 10 000 korun měsíčně. I to bylo samozřejmě pořád moc. Místo pevného připojení tak uživatelé volili spíše vytáčený přístup, tzv. dial-up.

Ovšem ani ten nebyl příliš dostupný – v roce 1994 se za něj platil měsíční paušál 1 000 korun a k tomu 12 korun za každou minutu připojení. Čas strávený na internetu se tak musel striktně hlídat, jinak byste se nedoplátili. Rok nato už se ovšem dial-up dal pořídít za 1 korunu za minutu (plus paušál ve výši několika stovek korun měsíčně).

O výraznější snížení cen se postaraly tři osobnosti českého internetu: Patrick Zandl, Ivo Lukačovič a Ondřej Neff. Na sklonku devadesátých let spolu vytvořili platformu proti internetovému monopolu tehdejšího Telecomu a nakonec si opravdu vydupalí speciální tarif. Za každých šest minut brouzdání mezi 17. a 21. hodinou a dvanáct minut po deváté večer se díky nim platilo 2,60 koruny.

«PŘIPOJENÍ PŘES „BÉBÉESKY“»

Československo bylo neoficiálně na síti už od roku 1990, kdy u nás fungovala síť zvaná FIDO. Na tu se připojovaly tzv. „bébéesky“. BBS byl systém elektronických nástěnek, rozdělených podle témat. Uživatelům umožňovaly chatovat, posílat elektronickou poštu a stahovat či šířit programy a hry. Potíž byla v tom, že se v jeden moment nemohlo na „bébéesku“ připojit více než 32 uživatelů. A to bylo i v době, kdy na internetu bylo jen pár tisíc uživatelů, zoufale málo.

trolly, ale ani phishing, hoaxy, hackerské útoky a další nepřijemnosti, s nimiž se dnes v online světě běžně pereme.

Na to, jak vypadal internet ve svých dřevních dobách, se můžete podívat i dnes – díky webové stránce Muzeum internetu (www.muzeuminternetu.cz).

ZAJÍMAVOST

Jaké byly ceny v devadesátkách

Připravil
Martin Kavka

Škoda Favorit 136 LS. V roce 1991 se za něj platilo 139 000 korun. Ani další auta nebyla levná – třeba Opel Corsa s 1,2litrovým motorem stál od 480 000 korun a silnější Kadett začínal na 550 000 korunách. Nejmenší Peugeot 106, který byl k máni třeba v Kotvě, stál 350 000 korun.

Týdenní dovolená v Egyptě. V roce 1990 stála 25 000 korun pro jednoho, v roce 1997 díky charterovým letům

poklesla cena zhruba na 17 000 korun. V současnosti ceny začínají už okolo 11 000 korun.

Letenka do Paříže. V roce 1990 stála zhruba 11 000 korun včetně poplatků. Dnes můžete díky nízkonákladovým aerolinkám letět už za ceny okolo 2 000 korun.

Big Mac. V roce 1993 stál 48 korun, ale průměrná mzda byla necelých 6 000 korun. Dnes stojí 75 korun, průměrná mzda je přitom 27 220 korun.

Poznámka: Abyste měli lepší představu o tehdejších cenách, je dobré vědět, že na začátku devadesátých let činila průměrná mzda necelé 4 000 korun.

Jak jsme začínali – Radim Passer, zakladatel a předseda představenstva PASSERINVEST GROUP, a. s.

Na konci roku 1991 jsem se postavil na vlastní nohy. Tou dobou jsem uzavřel kupní smlouvu na nákup tří činžovních domů na Královských Vinohradech. Svou první kancelář jsem si zřídil u sebe doma, v garsonce ve Strašnicích. Naučil jsem se, jak sepsat platnou kupní smlouvu se všemi náležitostmi, jak pak dům převzít. Dům na Praze 9 v ulici Prokopka, koupený o několik týdnů dříve, jsem po stavebním ohlášení začal sám částečně rekonstruovat s malou stavební firmou mého otce. Takto zhodnocený dům jsme prodali počítačové firmě. Šlo o náš vůbec první prodej. Po odečtení všech nákladů jsme vydělali dva a půl milionu korun. Další domy u vinohradského parku Grébovka jsem zatím neprodával.

Již na začátku roku 1992 přišly další příležitosti. Koupili jsme několik domů na Královských Vinohradech, podařilo se koupit dům na Senovážném náměstí a prodat ho jedné bance nebo také dům Ve Smečkách na Praze 1. Firma se začala rozrůstat, přijímali jsme první zaměstnance, pořídili jsme si první kanceláře, nejdříve ve Vršovicích a v polovině roku 1992 již na pražských Vinohradech.

Na konci roku 1992 můj tatínek úspěšně dotáhl do konce nákup pozemků, na nichž jsme později začali stavět BB Centrum. Koupil totiž v privatizaci stavební firmu s názvem Pražská stavební obnova, která zde vlastnila stavební areál s pozemky vhodnými k budoucí výstavbě. Jediným otcovým konkurentem byl tehdy při privatizaci samotný management firmy PSO, ale ti situaci evidentně podcenili. Naopak táta se do toho „zakousl“, a aniž by za koupi něčeho od státu dal komukoliv sebemenší úplatek, prostě se svým projektem zvítězil. V průběhu prvního roku podnikání se tedy odehrálo téměř vše podstatné, co nasměrovalo další chod firmy. Radnice Prahy 4 v té době vyhlásila urbanistickou soutěž pro architektury, která se týkala i tátoých pozemků, na kterých se později začal rozvíjet areál BB Centrum.

V polovině roku 1993 jsme od táty pozemky odkoupili a začali jsme spolupracovat s ateliérem architekta Jana Aulíka,

kteřího Praha 4 vyhlásila vítězem urbanistické soutěže v oblasti nynějšího BB Centra. Během let 1992 až 1995 jsme prodali prakticky všechny naše nemovitosti, abychom začali intenzivně pracovat na přípravě velkého projektu BB Centrum. Ten získal své jméno z místopisných názvů – na jedné straně území stojí hala Brumlovka a na druhé straně vede ulice Baarova.

V roce 1995 jsme naše kanceláře přestěhovali do areálu plánovaného BB Centra, kde stála třípodlažní paneláková administráčka. Naše developerské plány byly již v plném proudu a v roce 1998 jsme slavnostně otevřeli první administrativní budovu v BB Centru – Budovu C (to je ta vedle nájezdu na magistrálu směřující do centra Prahy), kde prvním velkým nájem-

cem byla společnost Hewlett-Packard, která si tuto moderní budovu zvolila za své sídlo (a mimochodem, Hewlett-Packard je u nás v BB Centru dodnes).

Tak začalo vznikat BB Centrum, je to téměř dvacet let. Na rok 2018 plánujeme oslavy plné vděčnosti Pánu Bohu za dílo, které již dnes výrazně překročilo naše původní očekávání.

Začátky v kanceláři ve strašnické garsonce

«RADIM PASSER
V ROCE 1992»

Nejoblíbenější...

... značka auta: BMW

... hudební skupina: cokoliv melodického

... oblečení: Hugo Boss a Nike

... zábava/koníček: diskotéka, fotbal

... aktivní sport: fotbal, posilovna

... sportovec: Diego Maradona

„Devadesátky“ jsou zpátky!

Historie se opakuje! Po éře stylu „pin up girl“ z let padesátých, „hippie šedesátých“ i „kolotočových“ osmdesátých letos zažívají boom léta devadesátá. Co tenkrát letělo a co se zase nosí?

Připravila
Dita Černá ve spolupráci
s Dagmar Gabulovou, certifikovanou
koučkou stylu pro ČR a SR

Po šedivé totalitě přišla v 90. letech doba otevřeného Západu a s ním i lákavých dálek. To, o čem mnohé české ženy jen snily nad stránkami Burdy nebo při výjimečné cestě do sousedního Maďarska či Rakouska, odkud hromadně vozily „západácké“ novinky, se stalo realitou. Obchody se začaly plnit věcmi nevidanými, od zajímavých druhů látek až po rozmanitý výběr kosmetiky. Ale kromě dovozu se Češi starali i o export, když do světa modelingu vstoupily první české krásky.

Celá devadesátá léta poznamenala netrpělivé očekávání nového milénia. V módě ale bylo zřejmé, že se už nemůže opakovat to, co se stalo, když svět objevil džíny a minisukně, tedy jedny z vůbec nejkultovnějších módních kousků napříč stoletím. Rozmach „smplování“ (vzorkování) přešel ze sféry hudební do té oděvní, takže čím víc vzorků zdobilo sukně, halenky nebo legíny, tím lépe. A nejen výrazný styl charakterizoval „devadesátky“. Co bylo a letos rozhodně zase bude v kurzu?

Bijte zvonům na poplach

Cokoliv bylo džínové, bylo in. Šaty, košile s dlouhým rukávem i supermoderně ušité „otrhané“ vesty, „džíska“, která se těšila oblibě už o dekádu dřív... Džínové kalhoty, rozšiřují se do mírného zvonu, ovládly dámskou módu v roce 1996. Tento trend, známý pod názvem „boot-cut“, u nás zvaný frajersky „zvonáče“, dominoval módnímu světu celých deset let a získal popularitu jak v riflové, tak i v byznysmódě. Zvonový střih slaví návrat i letos, stejně jako džíny s laclm.

PODNIKATELÉ

Retro, na které je lepší zapomenout...

Za hranicemi vkusu, který tehdy určovali především „podnikatelé“, byly bílé ponožky v koženkových mokasínech nebo beztvářá pánská saka v brčálově zeleném nebo jedovatě fialovém odstínu, doplněná o hojně vzorkované košile po vzoru akčního hrdiny Lorenza Lamase ve stylu „tropical man“. Divoká móda šla zkrátka ruku v ruce s podnikatelským barokem. Snad se už podobný styl nikdy nevrátí.

Foto: ČTK/AP/Remy De La Mauvinière

Spice Girls. Populární zpěvačky devadesátých let, které udávaly trend i v módě

90' – život na vysoké noze

Nemáme na mysli pouze okázalý životní styl, prolínající se v devadesátých letech s módou (stačí vzpomenout na poněkud nadbytečnou „zdobnost“ módní ikony, návrháře Gianniho Versace...). Džíny, volné kalhoty, minisukně i saka s vycpávkami doplňovaly mohutné boty s výraznou podrážkou, známé jako „traktorky“. Čím byly vyšší a mohutnější, tím byl jejich nositel víc „v kurzu“.

Dalším oblíbeným kouskem byly boty na platformě, často různé barevně zdobené. Zpopularizovala je dívčí skupina Spice Girls, která posunula tento trend na hodně extravagantní úroveň.

Ze šperků se těšily oblibě co největší a největší kruhové náušnice. Od jednoduchých tenkých přes zdobené až po hrubé designy tehdy zdobily většinu žen. Stejně jako u ostatních trendů té doby, i tady platilo – čím větší, tím lepší.

Foto: ČTK/AP

Hrdinkami dívek byly v 90. letech topmodelky, které „by nevstaly z postele za méně než 10 000 dolarů“

Neon, káro i natužené háro

Nejen vzory, ale také barvy vyložené vedly devadesátým letům. Nesmrtelnou černou doplňovaly křiklavé barvy v odstínech žluté, oranžové, zelené a růžové. S oblibou se využívaly nejen v rámci oblečení, ale i na doplňcích či v líčení. Po letech strávených v šedém socialismu chtěli být lidé vidět. Trendy byl také specifický károvaný motiv připomínající skotský vzor. V různých barevných podobách se hojně využíval kromě košil také na sukničkách a šatech. A neopomeňme ani vlasové trendy. Obzvláště něžné pohlaví si určitě vzpomene na „cukrovou vodu“ – směs mletého cukru s vodou, která sloužila jako to nejúčinnější tužidlo, díky němuž ženy s oblibou proměňovaly své ofiny v tehdy tolik moderní vlnku nad čelem.

Make up 90' – inspirace mládím

Líčení inspirované „devadesátkami“, to je návrat pastelových barev. Kosmetické trendy se nijak nelišily od těch módních: neonově růžové nebo modré stíny, které se těšily oblibě i v letech osmdesátých, sytě hnědé rtěnky, výrazná zdravíčka. Přední český vizážista Zdeněk Fencel si myslí, že hlavní výhodou devadesátek bylo a je, že se toho nosilo hodně – každý si tak mohl vybrat to svoje.

Rozevřáté lasky i uhlazená, přísne vypadající mikáda... hrdou „nositelkou“ loken byla popová královna Madonna (žena „vamp“)

„Stejně jako tehdy, i nyní se hodně používají vínové rtěnky, které mohou přecházet až do hněda. Vrací se modré stíny v různých odstínech. Na očích se budou zase nosit pastelové odstíny

růžové a lososové. Poslední z trendů je bronz – jedná se o přirozený vzhled, kdy se obličej stínuje bronzem a prosvětlovačem tak, aby zůstaly na obličejí přirozené odlesky světla,“ říká Fencel.

Jarní sezona je na všech přehlídkách prezentována jako velký návrat devadesátých let a je to vcelku logické – mladí návrháři se inspiroují svým dětstvím, starší svým mládím.

IKONY

Foto: ČTK/PICTURE ALLIANCE/SVEN SIMON

Lady Diana

Foto: ČTK/AP/P. Castaldi

Módní návrhář Gianni Versace, Claudia Schiffer, Naomi Campbell

Ikonami doby jsou Lady Di, topmodelka Claudia Schiffer a ryze ženské postavy, na hony vzdálené trendu rachitických děvčátek, jejichž era přijde o desítky let později...

Životní styl devadesátek: Diety, aerobik, hambáč a kuchařky

Připravila
Alice Škochová

Divoký fitness západ: Svaly, svaly a zase svaly

Divoká devadesátá léta přinesla kult těla. Živelně vznikala nová soukromá fitness centra všude, kde to jen trochu šlo. A měla narváno. První velký komplex vyrostl v Průhonících. Navštěvovali jej herci, celebrity a politici. Vybavení chrámů bodybuildingu bývalo velmi jednoduché a levné. Trénink ještě nebyl součástí celkového zdravého životního stylu jako dnes, ale byl zaměřený především na kulturistiku. Pánové vzhlíželi k Sylvesteru Stallonovi nebo Arnoldu Schwarzeneggerovi. O doplňcích stravy, které pomáhají budovat vytoužené svaly, se toho ještě moc nevědělo.

Kombucha a tukožroutské polévky

Ne všichni měli prostředky na drahé preparáty. Hledala se proto levnější řešení. Obrovský úspěch slavila například kuchařka Lenky Kořínkové S.P.L.K (Strava podle Lenky Kořínkové), která rozdělila veškeré jídlo na „kyticíkové“, „zvířátkové“ a neutrální. Me-

Foto: ČTK/Nosek Jiří

Kdo nehubl s přípravky na hubnutí, cvičil aerobik. Mistryně světa ve sportovním aerobiku roku 1997, Olga Šípková

toda, slibující velké výsledky, striktně předepisovala, že nelze míchat během jednoho dne ani během jednoho jídla skupinu rostlinnou a živočišnou. Levným řešením byly také tukožroutské polévky. Celkové vylepšení zdravotního stavu slibovala nevábná houba kombucha, kterou Češi pěstovali doma v zavařovačkách.

Krásná a štíhlí. Zázraky bez námahy

Do České republiky dorazilo hubnoucí šílenství. Chtěli jsme se vyloupnout ze socialistické šedi a být krásná a štíhlí. Mezinárodní firmy, které pronikly na náš trh, nabízely nejrůznější čaje, pi-

lulky a koktejly na hubnutí. Kdo by se nenechal zlákat „zázrakem bez námahy“, který nabízelo před pětadvaceti lety Studio Twiggy? Přírodní kaučukové bandáže vás měly jako mávnutím kouzelného proutku zbavit několika kilogramů i veškerých bolestí.

Stáli jsme frontu na první hamburger

Dosud jsme jedli především doma nebo se stravovali v bufetech. Rok 1992 ale přinesl do České republiky nový způsob stravování „venku“. V pražské Vodičkově ulici otevřel svou první pobočku fastfoodový řetězec McDonald's. Na první hamburgery se

◀AEROBIK: HOLKY, JDEME NA TO!▶

Největší aerobikový boom přichází po revoluci, kdy se k nám dostala videa zahraničních lektorů. Konečně jsme se mohli podívat, jak má takový aerobik vlastně vypadat. Cvičky se houfně přesouvaly ze sokoloven do nově vzniklých fitek. Ty šťastnější poskakovaly v silně vykrojených dresech, velmi nepohodlných a také nedostatkových úborech. V devadesátých letech se aerobik těšil velké oblibě také díky úspěchům českých reprezentantů. Průkopnicí a velkou propagátorkou aerobiku u nás se stala Olga Šípková, která v roce 1997 získala pro Českou republiku první titul mistryně světa.

tehdy stála nekonečná fronta. Spolu se zvědavým davem postávali před novou restaurací také příznivci hnutí Animal S.O.S, kteří protestovali proti neekologickým a neetickým postupům firmy. Lidé si však rychloobrátkové stravování rychle oblíbili a „Mekáč“ se stal místem, kam vyrážely rodinky

◀FRONTA NA HAMBURGER▶

V otevřací den první pobočky McDonald's v České republice si frontu na hamburger vystálo 11 000 návštěvníků.

ŽEBŘÍČEK

TOP 10 devadesátkových sladkostí

1. Rolovací žvýkačka Bubble Tape
2. Všechno značky Kinder: Vajíčka, Bueno, Maxi King, Mléčný řez...
3. Zmrzlina Algida, hlavně nanuky Magnum za nemalé peníze
4. Ovocné šťávy Frugo
5. Vitacit Tang
6. Lízátka nejrůznějších tvarů a příchutí PushPop
7. Plátkové žvýkačky Juicy Fruit, Doublemint, Spearmint...
8. Zmrzliny od Family Frost
9. Jogurty Danone Kid s příchutí
10. Tyčinky Milky Way

Provozovna McDonald's ve Vodičkově ulici

Foto: ČTK/Thomová Juchta

Helena Růžičková se svojí kuchařkou

dokonce i na sváteční obědy. Dva roky po McDonald's otevřel první restauraci v České republice konkurenční KFC. Burger King u nás zakotvil až o celých šestnáct let později.

Vařili jsme se Švejkem a Evou Pilarovou

Vydavatelský boom devadesátých let se nevyhnul ani kuchařským knihám. Nové kuchařky často překračovaly hranice žánru – vznikaly například

Začátky kávové kultury: Pikolo, nebo malé espresso?

Velké změny se odehrály i okolo kávy. Touha po světových trendech vytlačila z kaváren bahnitého turka ve skle. Na jeho místo přišla nejprve překapávaná a rozpustná káva, záhy také espresso.

⟨TECHNIKA V KUCHYNI⟩

V devadesátých letech zaplavily naše kuchyně nové přístroje. Na linkách se usadily první překapávače, mikrovlnky, odšťavňovače nebo fritovací hrnce.

erotické nebo cestopisné kuchařky. Oblíbené byly také úspěšné kuchařské knihy jako Žebrácká kuchařka nebo Vaříme za šesták. Rostoucí zájem o nové směry ve výživě se promítly do trendu bezmasých kuchařek. Největším hitem byly ovšem kuchařky slavných osobností, například Jiřiny Bohdalové, Heleny Růžičkové nebo Evy Pilarové. Vznikaly

Po vzoru italských turistů, kteří se v našich kavárnách dožadovávali malé silné kávy, jsme espresso překřtili na pikolo, piccolo, pikolínno nebo pikčo. Výraz se ujal. Dodnes přijímají kaváreníci objednávky na „pikolo“ a u espressa si upřesňují, zda má být malé, nebo velké. Na kavárenské řetězce jsme si museli ještě několik let počkat.

JAK JSME NAKUPOVALI?

Před 25 lety otevřel první supermarket

Po revoluci se roztrhl pytel se zbožím všeho druhu. Do tehdy nedostupný artikl nakupovali naši jako diví, ale potřebovali i zboží pro běžnou spotřebu. Začala proto vznikat rychle se šířící síť menších

obchodů se smíšeným zbožím, hlavně na sídlištích a na okrajích větších měst. Zlom ve způsobu nakupování nastal před pětadvaceti lety, kdy v Jihlavě otevřel historicky první supermarket Mana. Další

následoval o týden později v Praze. Pro nakupující bylo naprostým šokem množství různorodého zboží soustředěného na jednom místě. Někteří se tam setkali úplně poprvé například s exotickým ovocem.

Cestovatelská euforie aneb řízky máme, jede se!

Devadesátky přinesly nejen svobodu politickou, ale pro hodně Čechoslováků hlavně svobodu v cestování. Hranice se otevřely, a tak Evropu zaplavily škodovky a autobusy Karosa. Domácí řízky voněly na Jadranu, v Itálii i pod Eiffelovkou. „Češi nekrášt“ – i takové nápisy byly tehdejší západoevropskou realitou. Takové vzpomínky má každý, komu je dnes nad třicet. Vítejte ve světě našich spanilých jízd za sny na Západ.

Připravila
Vlasta Holéciová

Pár šilinků v kapse

Upřímně řečeno, když vám někdo zavře hranice na desítky let, není se čemu divit, že po jejich otevření vaše cestování postrádá, jak říkají Angličané, „class“. Tak tomu bylo i v případě nás všech, kteří jsme v devadesátých letech minulého století vyrazili za dlouho odpiranými západními „radostmi“.

Začalo to nevinně. Se zrušením výjezdních doložek v únoru 1990 se roztrhl pytel s jednodenními zájezdy tzv. „na čumendu“. To byla euforie! Západoevropská distingovanost, pestrá paleta kvalitního zboží renomovaných značek a absence socialistické šedi nás uchvátily. Nabídka zájezdů nestačila pomalu ani uspokojit poptávku. Zpočátku do Rakouska či Německa a později i do Itálie, Francie, Velké Británie a Dánska vyrážely často dvakrát denně plné a značně nepohodlné autobusy Karosa. To ale nikomu nevadilo. Takové výlety byly totiž pro jejich účastníky cestou do pohádky.

Na benzince jako doma

Ovšem pro zahraničního pozorovatele takových zájezdů jsme byli bandou nevychovaných, šedivě oblečených a hlasitých lidí, kteří v obchodech sem tam něco... nezaplátili. Ti, kdo peníze měli (nebylo jich mnoho), nakupovali elektroniku, potraviny či oblečení.

Jednodenní výlety do nedaleké cizí metropole měly i další specifika. Při zastávkách autobusů na benzinkách nebylo nikomu žinantní zakousnout vařený párek a zapít ho „turkem“, který ve vyklopeném víku zavazadlového prostoru uvařil řidič.

Když byly poznávací zájezdy vícedenní, benzinové pumpy posloužily jako koupelna. Nikdo se neostýchal okupovat umyvadla a třeba si vyčistit zuby. Našinci byli zkrátka „venku“ vidět i slyšet. Při poznávání krás evropských metropolí, jako byla Paříž, Londýn nebo Řím, přespávali v levných ubytovnách, a někteří nocovali dokonce v parcích. Tak hluboko do kapsy jsme tenkrát měli.

Viva paštika

To, že jsme si s sebou vozili jídlo, nás v Evropě definovalo i v další kategorii zájezdů, které v „devadesátkách“ zažívaly boom. Byly to vícedenní letní pobyty u Středozevního moře, kam se jezdilo buď vlastními auty, nebo hro-

Bibione

madně autobusem. Mohla za to především těžko dostupná a drahá cizí měna. A tak se výlety za hranice všedních dnů do kempů u moře neobešly bez vlastního proviantu. Kdo neměl v příruční tašce řízky, jako by nebyl. Paštika byla víc než krém na opalování. Někteří si dokonce v PET lahvičkách vozili i pivo. Kus vepřového obaleného ve strouhance se pojídal nejen na cestě tam, ale i na místě. A když řízky došly, přišla na řadu ple-

chovka lunchmeatu. U Evropanů jsme se zapsali jako „paštikáři“.

Bibione – Čechů ráj

A které destinace tehdy frčely? Černé moře jsme z dob odborářských zájezdů za socialismu znali, nebylo proto tak atraktivní. Tehdejším fenoménem se tedy stalo Bibione, poměrně malé přímořské letoviště na severu Itálie. Není snad Čecha, který tam v té době nebyl.

Moře, slunečníky a večerní procházka po promenádě v křiklavých šatech a italskou zmrzlinou byly povinností.

Vedle Středozevního moře nás lákal i Atlantik, jenže na letenku do Španělska nebyly peníze, takže na tamější pláže se vyráželo autobusem. Po cestě se nocovalo v ubytovnách, stanech či karavanech, anebo se jelo „durch“. Po skončení konfliktu v Jugoslávii se opět otevřelo Chorvatsko, a pobřeží Jadranu

◀TOP DESTINACE V 90. LETECH A V ROCE 2017▶

Poznávací zájezdy:

Vídeň, Paříž, Řím, Benátky,
Londýn

Pobytové zájezdy:

Bibione, pobřeží Jadranu,
Costa Brava

Dovolená dnes

Chorvatsko
Itálie
Řecko
Slovensko

AU-PAIR

A zrodila se au-pair

Devadesátá léta byla také ve znamení výjezdů českých dívek (někdy i chlapců) do zahraničí, kde pečovali o děti tamějších rodin. Často jen s pár lekcemi angličtiny vyrazila děvčata na zkušenou ponejvíce do Anglie. Průkopníkem programů au-pair u nás byla společnost Student Agency podnikatele Radima Jančury. Na zkušenou do Anglie chtělo v té době vyrazit devět z deseti pletných dívek. Realita mnohdy ale nebyla tak růžová jako jejich představy. Na místě je čekala spousta starostí o britské ratolesti a rozmary jejich rodičů. Vykoupeno to ovšem bylo možností naučit se dobře anglicky, poznat „západní“ svět a přivydělat si.

TAKOVÍ JSME BYLI, A JAK JE TO DNES

90. LÉTA	Dnes
<ul style="list-style-type: none"> • Převažovaly autobusové zájezdy či vlastní doprava. Letecky až koncem 90. let. • Vozili jsme si vlastní jídlo, odtud termín „paštikáři“. • Malá náročnost na ubytování, nevadilo nám přespat ve stanu. • Neutrácelo se, maximálně zmrzlina dětem. • Často se jednalo o poznávací cesty tam a zpět, bez ubytování. 	<ul style="list-style-type: none"> • Získali jsme sebevědomí, chceme kvalitní službu a komfort. • Preferujeme leteckou dopravu. • Vyžadujeme zajištěnou stravu. • Dovolenu nakupujeme online. • Často vyrážíme na vlastní pěst, nikoliv organizovaně. • Dovolena už není jen „válení“ u moře – v kurzu je gastroturistika, agroturistika, cesty za golfem či za adrenalinovými zážitky.

se stalo mezi Čechy letní destinací číslo jedna, což platí dodnes.

Poprvé letadlem

Zlom nastal v roce 1997, kdy začaly létat první charterové lety. Díky nasmlouvaným kapacitám byly cestovky schopné zajistit u leteckých společností množstevní slevy a výrazně zlevnit letecké zájezdy, které do té doby byly jen pro hrstku vyvolených. Mnozí z nás tak vů-

bec poprvé vzlétli. Další životní zážitek, za který vděčíme „devadesátkám“.

Na řadu přišlo poznávání arabských zemí. Vedle úžasných sfing, pyramid, azurového moře a šnorchlování slibovaly cestovní kanceláře i dohněda opálenou pokožku už za týden pobytu, a tak se začalo létat do Egypta a také Tunisu. Nebylo to ale vůbec levné – týden pobytu v Egyptě v roce 1997 přišel na 18 000 korun. Ti movitější se mohli vy-

dat na Kypr, Kanárské ostrovy nebo na Mallorcu. To už byla ale vskutku luxusní a drahá dovolená.

Vůbec první let za skutečnou exotikou do Thajska byl z Prahy vypraven v roce 2000. Tehdy se začala psát nová etapa v cestování Čechů. Thajsko totiž dnes vede žebříček nejpobulárnějších exotických destinací. Ale to už je zase jiná pohádka.

Jadran je hitem dodnes

Do Egypta se létalo od roku 1997

Co se dělo doma? Řešil se rozpad federace, odstartovala kupónová privatizace

Připravil
Petr Halaburda

Co se dělo v Česku tři roky po sametové revoluci? Události zcela zásadní pro budoucnost. O snáhách Slovenska jít vlastní cestou se mluvilo nějakou dobu, ale to, co bylo pro ukončení federálního Československa klíčové, se odehrálo v létě 1992. Fotografie, na které v zahradě brněnské vily Tugendhat spolu sedí Václav Klaus a Vladimír Mečiar, zůstane symbolem klidného zakončení 74 let dlouhého svazku Čechů a Slováků. Prvním dnem následujícího roku vznikly dvě samostatné země.

Kupónová privatizace: Unikátní projekt dodnes budí dohady

Rok 1992 byl klíčový pro start kupónové privatizace, o které se mluvilo už brzy po sametové revoluci. Dodnes se experti neshodnou, zda se vydařila nebo ne. Nicméně ve své době byl způsob, jakým se začal dělit majetek ve státním vlastnictví, označován za unikátní. Touto metodou bylo zprivatizováno na 1 800 firem.

První vlna se odehrála v roce 1992 a měla pět kol, odstartovala 18. května. Zatímco v České republice pokračovala kupónová privatizace i po rozdělení federace, Slovensko od ní ustoupilo. Druhá vlna se uskutečnila v roce 1994 a celkem bylo rozděleno jmění za více než 367 miliard korun. První vlny se zúčastnilo téměř šest milionů lidí a 260 priva-

tizačních fondů, v druhé obdobný počet obyvatel a 353 fondů.

Sport dělil reprezentace a připravoval se na první české úspěchy

Naposledy jsme se radovali ze společných úspěchů se Slováký. Když si v letech 1991 a 1992 navlékal Jaromír Jágr na ruku prsteny za vítězství ve Stanley Cupu, bylo na seznamu šampionů u jeho jména uvedeno, že je z Československa. Na další a další góly nezastavitelné „68“ se můžeme dívat dodnes, ale komu dalšímu jsme tehdy drželi palce u televize?

Fotbal přetahoval, za dva roky přišel TOP český úspěch

Rok 1992 byl posledním rokem „na společné lodi“, ale ve sportu to doslova neplatilo. Bylo třeba dohrát dlouhodobé domácí soutěže a bylo nutné dokončit již zahájené mezinárodní soutěže s československými výběry. Zatímco v roce 1993 už naprostá většina sportovců skutečně hájila novou republiku, fotbalisté s rozdělením zase tak moc nespíchali.

Stejně jako ostatní týmové sporty dokončili ligové soutěže (ve fotbale

Foto: ČTK/Švancara Petr

Kupónová privatizace – způsob, jak rozdělit majetek ve státním vlastnictví

i v hokeji se v roce 1993 radovali Sparané), ale národní tým hrál pospolu naposledy až v listopadu téhož roku. Pod hlavičkou České a Slovenské Federativní Republiky končil v Belgii (0:0) neúspěšnou kvalifikaci o účast na mistrov-

ství světa 1994. V posledním duelu už mnoho Slováků v týmu nepůsobilo – do utkání zasáhli pouze Peter Dubovský, Lubomír Moravčík a Jaroslav Timko. „My jsme ani nestačili vnímat, že hrajeme naposledy společně, byli jsme na

«KONEC PO 74 LETECH»

V létě 1992 se český premiér dohodl se svým slovenským protějškem na rozdělení federace. Od 1. ledna 1993 šly obě země svou cestou.

DĚLENÍ

Přelomová data rozdělení Československa

1992

8. července – jednání Václava Klause a Vladimíra Mečiar o rozdělení federace (Brno)

17. července – vyhlášena Deklarace Slovenské národní rady o svrchovanosti Slovenské republiky

20. července – odstoupení prezidenta Václava Havla

13. listopadu – Federální shromáždění přijalo zákon o dělení majetku a o přechodu na ČR a SR

25. listopadu – Federální shromáždění přijalo ústavní zákon o rozdělení Československa

16. prosince – Česká národní rada schválila Ústavu České republiky

1993

1. ledna – vznik samostatné České republiky

26. ledna – Václav Havel byl zvolen prezidentem České republiky

Foto: ČTK/Héizlar Jaroslav

A je hotovo – premiéři Vladimír Mečiar (vlevo) a Václav Klaus stvrdili rozdělení Československa

přítomnost Slováků zvyklí, ale tehdy jich tam bylo už málo,“ vzpomíná bez sentimentu na fotbalové dělení Miroslav Kadlec, pozdější kapitán českých vicemistrů Evropy (1996).

Foto: ČTK/Dokál, Michal

Foto: ČTK/AP, Pásek, Michal

Foto: ČTK/Trnka, Španěl

Jágr, Hrdina, Železný, Doktor...

Ještě ve federální éře získávali první velké úspěchy mnozí čeští sportovci. Spolu s Jágrem se vítězem NHL v pittsburském dresu stal také Jiří Hrdina, zlatý hatrick odstartoval na olympiádě v Barceloně v roce 1992 oštěpař Jan Železný. Z katalánské metropole si tehdy přivezli nejcennější kov i desetibojař Robert Změlík, kanoista Lukáš Pollert a střelec Petr Hrdlička.

První výhradně české olympijské úspěchy přišly v roce 1996 v Atlantě, kdy vedle Železného kralovali rovněž vodní slalomářka Štěpánka Hilgertová, a dokonce dvakrát kanoista Martin Dvořák.

Zlatá hokejová éra měla přijít

Pro hokejové fandy zůstane navždy nezapomenutelná především zimní olympiáda v Naganu (1998), kde kralovali hokejisté v největším turnaji hokejové historie. Zlaté hokejové časy ale nastaly už o dva roky dříve, kdy se ve Vídni radoval hokej z rzye prvního „samostatného“ zlata na mistrovství světa.

Foto: ČTK/Zehl, Igor

První rzye české zlato na mistrovství světa získali hokejisté v roce 1996 ve Vídni

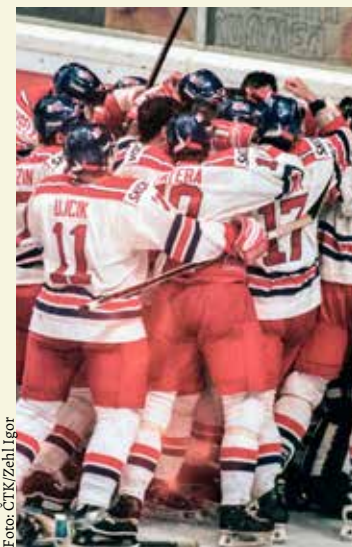

Foto: ČTK/Zehl, Igor

Později posbírali Češi dalších pět světových titulů

PASSERINVEST GROUP

vás zve na akce v BB Centru

RETRO A MODERNÍ KANCELÁŘ V BUDOVĚ ALPHA

{ 23. 3. - 30. 6. 2017 }

Využijte kancelář z devadesátek jako coworkingové místo pro netradiční porady. Nebo přijďte jen tak posedět. Otevřeno v pracovní dny od 8.00–18.00.

{ 16. 6. 2017 }

BB C CUP 2017

Už 17. ročník oblíbeného turnaje v malé kopané pro naše nájemce.

KONCERT V BAAROVĚ PARKU

22
6

Pod širým nebem vystoupí české i slovenské hudební hvězdy – No Name, Děda Mládek Illegal Band a Hana Zagorová s kapelou

OPEN HOUSE PRAHA 2017

13.-14. 5. 2017

Festival, který vám během jednoho květnového víkendu umožní nahlédnout do běžně nepřístupných prostor BB Centra – veřejnosti otevřeme třeba terasu budovy FILADELFIE a Společenské centrum BETHANY.

1. 6. 2017

DĚTSKÝ DEN V BAAROVĚ
PARKU A PARKU
BRUMLOVKA

Odpoludne plně
zábavných aktivit
a soutěží o ceny.

14.-17. 8. 2017

Už 3. rokem děláme radost milovníkům filmů – také letos zabrousí Kinobus v rámci svého letního turné do BB Centra.

Informace o všech akcích najdete na Facebooku a webových stránkách BB Centra.

Na co jsme chodili do kina

Malá kina zanikala, stávala se z nich kasina, diskokluby nebo secondhandy. Diváci byli odkázáni na multiplexy. Zvykali si chodit „do kina“ namísto „na film“ a naučili se u promítání pojídat popcorn. A jaké české filmy v té době vznikly?

Přípravila
Alice Škochová

Obecná škola: Kdo z rodičů chce vidět Idiota, nechť se stává v ředitelně...

Vyzývá nezvladatelné ředitele jedné z pražských předměstských škol, na kterou nastupuje nový učitel Igor Hnízdo v podání Jana Třísky. Československý film režiséra Jana Svěráka natočený v roce 1991 je do značné míry autobiografií scenáristy Zdeňka Svěráka. Byl nominován na Oscara za nejlepší zahraniční film a stal se populární zejména mezi pedagogy, kteří vzpomínají na nástup nekompromisního učitele uvozený úděrným: „Jmenuji se – Igor Hnízdo!“

Pelíšky: Mě by jen zajímalo, kde udělali soudruzi z NDR chybu...

Utrousil nad rozteklou plastovou lžičkou Jiří Kodet v roli Krause v české komedii režiséra Jana Hřebejka z roku 1999. Bývalý voják s averzí vůči komunistům se do paměti diváků zaryl také památným sporem se svou filmovou dcerou o rozdíl mezi knedlíčkem a nohem. Laskavý film o mezigeneračních i ideologických třenicích získal celkem

Pelíšky

STARTUJÍ NEKONEČNÉ SERIÁLY

Partička bohatých, pohledných teenagerů řešila v seriálu Beverly Hills 90210 trochu jiné problémy než porevoluční mládež před obrazovkami. O to přitažlivěji na ni možná působily příběhy Brandona a Brendy, Kelly a Stevea, Dylana, Donny a dalších krásných mladých lidí. Úvodní znělku poznáte po prvních tónech i po čtvrtstoletí.

Dlouho okupovaly naše obývací pokoje také slepá mexická kráska Esmeralda s pronikavě smaragdovými očima, nespoutaná Milagros nebo rozpustilá Manuela. Ani jihoamerické telenovely nebraly konce.

Záchranáři z Pobřežní hlídky v červených plavkách v čele s Davidem Hasselhoffem a Pamela Andersonovou zachraňovali statečně obyvatele kalifornského pobřeží před útoky žraloků, utonutím nebo zemětřesením.

Za srdce nás braly osudy bohaté rodiny Ewingových z ranče Southfork v seriálu Dallas. J. R. jako ztělesněné zlo, naivní krasavec Bobby, zoufalá Sue Ellen a dobrácká Miss Ellie. Pamatujete se na díl, ve kterém vstal Bobby z mrtvých?

Jsou žlutí a jsou s námi dodnes. Simpsonovi. Jejich česká verze patří k nejpovedenějším, a to hlavně díky Jirímu Lábusovi v roli Marge nebo Martinu Dejdarovi v roli Barta. Aj karamba!

Ani děti nepřišly zkrátka, nemohly se odtrhnout od Gumídků Rychlé rotý nebo Kačerů z Kačerova. I dospělí se někdy přišli podívat, jestli letadlo Rampy McKváka zase havaruje.

Beverly Hills 90210

Pobřežní hlídka

Dallas

Všichni z Kačerova

TELEVIZE

Na co jsme se dívali v televizi

První českou komerční televizi byla TV Premiéra, která začala vysílat v roce 1992 pro Prahu a střední Čechy, až o dva roky později se přejmenovala na Primu. V té době vstupuje do éteru první česká celostátní soukromá televize TV Nova v čele s ředitelem Vladimírem Železným. Vysílání odstartovala Svěrákovou Obecnou školou. Diváci si oblíbili především televizní seriály.

tri České lvy za nejlepší hlavní mužský herecký výkon Jiřího Kodeta, za nejlepší plakát a jako divácky nejspěšnější český film.

Díky za každé nové ráno: Strýc Vasil pochopitelně byl buržoazní nacionalista...

Politickou orientaci ukrajinského strýce Vasila řešili protagonisté hořké komedie natočené podle scénáře Haliny Pawlowské v režii Milana Šteindlera, která ve stylizovaném vyprávění líčí humorné i tragické epizody od srpnové okupace z roku 1968 až do osmdesátých let. Výjevy z normalizační Prahy střídají obrazy z idylického ukrajinského venkova, ze kterých vystupují rázovité postavy ukrajinských příbuzných. Ozdobou filmu je vynikající polský herec Franciszek Pieczka v roli otce hlavní

hrdinky Olgy v podání Ivany Chýlkové. Vzpomínáte? Budu trapná, budu trapná, budu trapná... Rok 1994.

Kolja: Složenky, vy krávy zelený, nenažraný...

Běduje Zdeněk Svěrák nad nezaplacenými účty v českém filmu, který získal šest Českých lvů a v roce 1996 také amerického Oscara za nejlepší cizojazyčný film. Hlavní hrdina, starý mládenec Louka v podání Zdeňka Svěráka, kvůli penězům finguje sňatek s Ruskou, aniž by tušil, že mu po její emigraci do západního Německa zůstane na starost její malý syn Kolja. Chlapec neumí česky, zpočátku mezi ním a náhradním

otcem panuje nedůvěra, ale postupně se podaří vytvořit křehké pouto. Koho by nedojala scéna, ve které Kolja „telefonuje“ pomocí sprchy bábuše do Ruska?

Jízda: Holky nezapomínaj...

Jakub Špalek, Radek Pastrňák a stopařka Aňa Geislerová křižují v kabrioletu okresky jižních Čech. Bezstarostná prázdninová jízda doprovázená písničkami kapely Buty z desky Ppoomma-alluu se stala okamžitě hitem. Snímek Jana Svěráka vyhrál hlavní soutěž na MFF v Karlových Varech 1995, kde získal Křišťálový glóbus, a dále dostal dva České lvy, a to za nejlepší kameru (F. A. Bra- bec) a hudbu (Radek Pastrňák a Buty).

Kolja

◀10 NEJOBLÍBENĚJŠÍCH DEVADESÁTKOVÝCH ZAHRANIČNÍCH FILMŮ▶

1. Jurský park
2. Forrest Gump
3. Osobní strážce
4. Sedm
5. Den nezávislosti
6. Muži v černém
7. Titanic
8. Pulp Fiction
9. Schindlerův seznam
10. Maska

◀KNIŽNÍ HIT ROKU 1992: MICHAL VIEWEGH: BÁJEČNÁ LÉTA POD PSA▶

V roce 1992 vydal do té doby nepřilíši známý spisovatel Michal Viewegh román Báječná léta pod psa, který byl mimořádně úspěšný jak u čtenářů, tak u literární kritiky. Úsměvná, nostalgická vzpomínka na dětství a dospívání za normalizace vystihovala pocity velké části společnosti. O pět let později se kniha dočkala filmového zpracování.

◀KAM JSME CHODILI ZA MUZIKOU▶

Před rokem 1989 byl žižkovský klub Na Chmelnici jediným místem s pravidelnou produkcí, kam Pražané mohli zajít na rockový koncert. V devadesátých letech začaly růst music kluby jako houby po dešti. Vznikaly často v bojových podmínkách ze starých opuštěných sálů, takže návštěvníkům tam padala na hlavu omítka.

Vznikly legendární kluby Újezd, Bunkr, Belmondo revival club, U Zoufalců nebo Rock Café. Na scéně vystupovaly kapely Šum svistu, Žlutej pes, Psi vojáci, Garáž, Hudba Praha a oblíbené byly nejrůznější revivalové kapely.

MUZIKA

Co jsme poslouchali

18. 8. 1990 – koncert Rolling Stones v Praze

Připravila Alice Škočková

Co jsme poslouchali v rádiu

Na začátku ledna 1992 zanikl Československý rozhlas a vznikl Český rozhlas, kterému ale expandující soukromé stanice začaly přebírat posluchače. Jako první soukromé rádio se v roce 1990 zrodila Evropa 2. O rok později začala vysílat oblíbená rádiová stanice Radio 1. Celoplošné licence dostaly postupně stanice Frekvence 1 a Rádio Alfa. A jaké písničky se z rozhlasových přijímačů ozývaly třeba v roce 1992 nejčastěji? Více v tabulce...

První hudební hvězdy naživo

Frank Zappa byl jednou z prvních hvězd, které u nás po pádu železné opony koncertovaly. Zahrál v roce 1991 ve vyprodané pražské Sportovní hale na koncertě k odchodu sovětských vojsk z Československa. Následovaly Rolling Stones na pražském stadionu na Strahově, Pink Floyd a Guns N' Roses na Strahově, Paul Simon na Spartě, Velvet Underground v Paláci kultury, Metallica v Brně, Iron Maiden v Ostravě, Nick Cave v Lucerně.

Jaké kapely jsme poslouchali?

Backstreet Boys, Kelly Family, Duran Duran, Oasis, Nirvana, Ace of Base, U2, Take That.

TOP 10 – HITY 1992

1. Sběrka zvadlejších růží
Wanastowi Wjacy
2. Na ptáky jsme krátký
Janek Ledecký
3. Láska je láska
Lucie Bílá
4. Když muž se ženou snídá
Karel Gott
5. Myslel jsem si, že je to láska
Mňága a Žďorp
6. Václavák
Iveta Bartošová
7. Černí andělé
Lucie
8. Až jednou
Shalom
9. Nebude to Iahké
Richard Müller
10. Marioneta
Tichá dohoda

Od Felicie po Mercedes

První polovina 90. let u nás přinesla místy až nekontrolovaný růst ve všech možných oblastech. A stejně jako se generace porevolučních „elegánů“ zhlédla v krátkých kalhotách, fialových sakách, bílých ponožkách a mokasínech s třásničkami, měly své hvězdy i české silnice.

Přípravil
Petr Horák, Martin Kavka

Abyste si udělali představu, které vozy v té době vládly v okolním světě, tak vezte, že mezi roky 1989 a 1995 postupně titul evropského auta roku získaly Fiat Tipo, Citroën XM, Renault Clio, VW Golf III, Nissan Micra, Ford Mondeo a Fiat Punto. Mnohá západní auta u nás byla k dostání ještě před sametovou revolucí. Prostřednictvím PZO

Tuzex se do tehdejšího Československa dostávaly například Ford Sierra, Fiat Uno či Peugeot 309.

Ale teprve pád totalitního režimu a možnost bez omezení vycestovat za hranice otevřely dokořán dveře indi-

gů a trabantů, kupovali za hranicemi všechna možná příbližovadla a české silnice zaplavily obstarožní modely různých značek, různého stáří a různého technického stavu. Veksláci přeskočili z Fordu Sierra do světácky vypadající-

naftě, směnili rodinné úspory za Peugeot 309 – ti s větším prasátkem pak za model 405 s dieselem pod kapotou.

Speciální skupinu tvořil německý Opel. Jezdila tu spousta jeho modelů: Manta, Ascona, Kadett a Senator, případně od Senatoru odvozené kupé Monza z 80. a konce 70. let. Posléze se objevily novější modely Vectra, Calibra a Omega. Synonymem úspěchu krátce po revoluci bylo rovněž velké, rádobu luxusní SUV Opel Frontera. Opomenout nemůžeme ani nejrůznější volkswageny – hlavně první a druhou generaci Golfu, Jettu nebo Passatu. U českých řidičů byly kromě zmiňovaných Sierry a Probe oblíbené také Escorty a Scorpia, což platilo i pro poměrně dost nepěknou druhou generaci. Vozily se i starší modely

◀DEVADESÁTKY V MALÉM▶

Malá auta byla v 90. letech obrovsky populární. Češi tehdy přesedali z Trabantu nebo Škody 120 do Peugeotu 205, Renaultu R5, Fordu Fiesty nebo Citroënu AX.

HYBRID

První sériový hybrid vznikl v devadesátkách

Věděli jste, že v devadesátých letech vznikl také první sériově vyráběný hybridní automobil na světě? Byla to Toyota Prius, která se poprvé představila v roce 1997. Vyrábí se dodnes – již ve čtvrté generaci – a je synonymem pro hybridní modely.

Vývoj Priusu byl přitom nesmírně zajímavý, protože ještě na konci roku 1996 neměla Toyota k dispozici funkční prototyp. Problematické byly hlavně baterie – auto buď vůbec nejezdilo nebo zvládlo jen pár set metrů. Na přelomu let 1996 a 1997 proto na Priusu naplno pracovala tisícovka nejlepších inženýrů Toyoty.

Díky jejich neuvěřitelnému nasazení, kdy neúnavně odstraňovali z cesty jednu překážku za druhou, se nakonec podařilo splnit cíl a ještě v říjnu roku 1997 uvést nový model na trh. Šlo o obrovský úspěch – poptávka byla ohromná a Toyota nestíhala vyrábět. První dva roky přitom nabízela vůz jen v Japonsku, teprve potom se Prius rozjel do světa.

Když si brzy po začátku nového tisíciletí oblíbily Prius i hollywoodské hvězdy v čele s Leonardem DiCapriem, bylo jasné, že se zrodila legenda.

viduálnímu dovozu čehokoliv, co mělo čtyři kola a bylo schopné pohybu. Češi, frustrovaní omezenou nabídkou škodovek, žigulíků, moskvičů, wartbur-

ho kupé Probe, dravé mládí spoléhající na peníze movitějších rodičů jezdilo v „trojkovém“ BMW E30 nebo Mercedesu 190 E a ti, kdo měli přístup k levně

Mercedes Benz 190 E

BMW E30

Opel Corsa

ŠKODA FELICIA (1994–2001)

1

Felicia se vyráběla v letech 1994 až 2001 v pěti verzích – jako hatchback, kombi, menší a větší užitkový pick-up a také jako vůz s otevřenou korbou určený pro volný čas.

2

Jméno Felicia původně nesla jedna z nejkrásnějších škodovek všech dob – kabriolet z přelomu 50. a 60. let.

3

Během sedmi let se vyrobilo celkem **1 420 441 Felicií**. Ještě deset let po ukončení výroby byla Felicia nejčastějším vozem na českých silnicích.

Felicia byla prvním porevolučním modelem mladoboleslavské automobilky. Pod výrazně oživeným designem karoserie se skrývala přepracovaná konstrukce Favoritu a poté, co Škoda přešla pod křídla koncernu VW, i širší paleta motorů,

v níž se mimochodem poprvé objevil atmosférický diesel o objemu 1,9 litru nebo zážehový motor o objemu 1,6 litru, převzatý z VW Golf. Podobně jako u Favoritu použili v Mladé Boleslavi kvůli snížení nákladů stejné řešení zádě jak u hatch-

backu, tak i u kombi (páté dveře, koncové svítlny atd.). Ve výbavě některých verzí byste už tenkrát objevili klimatizaci, ABS, airbagy nebo předpínáče bezpečnostních pásů. Než Felicii nahradila Fabia, vzniklo jich bezmála 1,5 milionu.

Taurus a Granada. Fajnšmekři pak koukali po trochu jiných autech. Příznejte se, kdo z vás nemiloval Alfu Romeo 75 nebo starší Giuliettu? A kdo někdy netoužil po VW Scirocco? Své kouzlo měl pro nás také Fiat Tempra.

Samostatnou kapitolou českých silnic porevoluční doby byla malá auta. Byla nejlevnější a nejdostupnější, a když se celé rodiny dokázaly při cestě na dovolenou vměstnat do Trabantu nebo Škody 120, byla pro ně tato auta dostatečnými. Stačí vzpomenout Peugeot 205, Renault R5, Citroën AX, Ford Fiesta nebo Opel Corsa. A pamatujete si na Mazdu 323 se čtyřdveřovou karoserií, ale siluetou kupé a vyklápěcími světlomety? Anebo na symbol podnikatelů, kterým byla svého času Mazda 626? Ti dříve narození si ještě vzpomenou na slogan „Mazda – jak se vám líbí?“ nebo na reklamu vyzdvihující kultivovanost a nízkou hlučnost motoru. Komu by se nevybavila věta „neslyším motor, zrušte akci“? A co teprve nejmenší šestiválec v Mazdě MX-3...

Že se vám při čtení těch jmen vybavují nejrůznější vzpomínky a zážitky? Pak si tyto hvězdy českých silnic připomeňte na obrázcích.

Volkswagen Golf III

Hi-tech: Počítače se ještě nedaly nosit v tašce a telefonovalo se leda z budky

Snad v žádném jiném odvětví lidské činnosti nejsou vzpomínky na počátky devadesátých let tak retro jako v hi-tech světě počítačů a elektroniky. Ne že bychom se už tehdy nedívali na barevné televize, jenže ty připomínaly váhou a rozměry spíše pračky a ledničky. Přesto jsme v těch letech začínali alespoň trochu tušit, k čemu může sloužit osobní počítač, a navíc se šířily i informace o přenosných telefonech a internetu. Krátké srovnání s dneškem přijde (nejen) dnešním teenagerům úsměvné.

Připravil
Petr Halaburda

Počítač do každé rodiny? To ještě chvíli trvalo...

Počítače už tehdy, v období sametové revoluce, ke světu patřily, ale vesměs šlo o velké přístroje, se kterými by si stejně takřka nikdo nedokázal poradit. Pak ale přišly devadesátky, které přinesly jejich definitivní rozšíření mezi běžné uživatele. Výkonnost a rozměry byly ovšem pořád na hony vzdálené tomu, co známe dnes. A také ceny, neboť počítačová sestava obvykle stála několik desítek tisíc podle toho, jak moc byl zákazník ochoten utratit za rozdílnou kvalitu monitoru, rychlost či paměť. Přesto po prvních volně prodávaných stolních počítačích (tzv. desktopech) pokukoval kdekdo.

Pro další rozvoj počítačového světa byl velmi důležitý vývoj operačních systémů, procesorů a paměti. Microsoft v roce 1992 vydal systém Windows 3.1 a „okna“ zcela ovládla trh. Další významný posun přinesl Windows 95. Výrazný pokrok znamenaly bezpochyby také operační procesory Pentium, díky nimž počítače zrychlily. Přidala se zvuková karta, původně jehličkové tiskárny se časem měnily na inkoustové a laserové a k internetu se konečně dalo připojit prostřednictvím telefonního modemu. Operační paměť RAM se sice začala počítat na megabyty, ale jako datový nosič sloužila ještě nějaký čas disketa, kterou poté nahradila dobře známá cédéčka.

Bez počítačů by ale přístup na síť nebyl možný, a tak bylo nejdůležitější, aby se k nim dostalo co nejvíce lidí. Desktopový model se časem vyvíjel v univerzální skládačku, do které se zabudovaly komponenty různé úrovně. Dlouho byl nejjednodušší cestou k počítači. A jeho ceny našťástí klesaly.

Až přišel internet

Za velkým rozvojem počítačů stojí především internet, který byl na českém území poprvé spuštěn 13. února 1992. Otevřený svět informací, poznání a komunikace lákal všechny uživatele a někteří z nich si počítač spojují právě s možností surfovat po síti. Dnes už si nosíme internet v kapse nebo tašce díky chytrým telefonům, tabletům či notebookům. Mobilní zařízení totiž nyní zrychlené době vyhovují nejvíce.

Notebooky, kterým se zpočátku říkalo laptopy, se začaly objevovat již v první polovině devadesátých let

a rychle si našly příznivce. Desktopy, tedy klasické stolní počítače, přesto dodnes nebyly vytlačeny. Změnila se jejich výkonnost i vzhled monitorů, používají se hlavně v kancelářích. Vyrábí se jich ale méně – v roce 2008 vzniklo poprvé v historii více notebooků.

Cena? Někdy více než průměrný roční plat

Počítače ale opravdu alespoň zpočátku nebyly pro každého. Zvláště pokud na nich chtěli lidé hrát graficky náročnější hry. A tak nebylo nijak výjimečné, že kvalitní herní komputer stál až sto tisíc – to bylo přitom v době, kdy se průměrná mzda pohybovala mezi šesti a sedmi tisíci korun. Právě hry ale byly v pionýrských počítačových dobách pro řadu uživatelů hlavním lákadlem. Herním hitem roku 1992 byl Super Mario – hra, se kterou (nebo jejími novějšími verzemi) se alespoň jednou setkal zřejmě každý uživatel počítače.

Mobilní telefony byly nedostižným luxusem

Na počátku devadesátých let ještě nikdo nemohl tušit, jak důležitý pro současné generace bude mobilní telefon. Ne že by se o tomto vynálezu u nás nevědělo, jenže se zpočátku šířil – stejně jako jinde ve světě – velmi pozvolna. A přinejmenším několik let jeho používání platilo za nadbytečný luxus, neboť přístroj ve velikosti prostorné kabelky vyšel v úplných počátcích na dobrých sto tisíc korun. Nemluvě o poplatcích za jeho využívání. Mimočodem – vzpomene si ještě někdo, že tehdy se platilo i za přijaté hovory?

První mobil v roce 1991, ale budkám ještě neodzvono

Zatímco v zahraničí byly první pokusy o mobilní spojení uskutečnány již v závěru osmdesátých let a například sovětský vládce Michail Gorbačov se nechal s mobilem vidět poprvé už v dobách sovětského impéria (26. 10. 1989), v Československu se první mobilní telefonát v síti NMT uskutečnil 12. září 1991, kde se jeho prostřednictvím v televizním přenosu spojili předsedové národních rad – za českou stranu Dagmar Burešová a za Slovensko František Mikloško.

Veřejnost se pod dojmem těchto informací domnívala, že k rozšíření

«PRVNÍ NOTEBOOKY, TEHDY ZVANÉ LAPTOPY»
Začaly se objevovat v první polovině 90. let, přesto dodnes nevytlačily klasické stolní počítače. A internet? K tomu se Československo poprvé připojilo 13. února 1992.

STÁLE S NÁMI

Video do každé rodiny

Titulek jak z reklamní kampaně, ale poměrně dobře vystihuje, jak moc si každá rodina přála další technickou novinku těch let, kterou byly VHS kamery. Videopřehrávače už v té době byly poměrně běžnou záležitostí, ale kamery si chvíli cestu do domácností hledaly. Ale co by rodiče neudělali, aby měli zdokumentovány klíčové okamžiky z dětství své ratolesti?

A pak to vypuklo! Kdo někdy navštívil dětskou besídku, nebo vlastně jakoukoliv událost spojenou s dětmi, byl obklopen hordou zanícených kameramanů, kteří hledali nejlepší úhel záběru. S radostí pak pouštěli své záběry příbuzným, kteří tam nebyli. A pak kazetu uložili do skříňe, a kdyby se občas nekupoval nový nábytek, ležely by na stejném místě dodnes. Možná by je chtělo někdy provětrat, jenže na čem, když videorekordér už dávno dosloužil a převést dávné události alespoň na DVD nikoho nenapadlo?

Ne že by dnes amatérských fotografů a kameramanů ubylo, spíše naopak, ale většinou jim k tomu stačí mobilní telefon. A přízeňme si, že ve finále plní podobný účel, aniž by člověk musel mít v příruční brašně rozměrnou videokameru a myslet na to, aby byla před „akcí“ dostatečně dobítá.

dojde velmi rychle, i když si moc lidí nedokázalo představit, co vpád mobilů do obyčejného života může přinést. Ve skutečnosti byla ještě několik let pro většinu Čechů jedinou možností, jak si zavolat, pouze pevná linka a její získání do místa bydliště nebylo ještě na počátku devadesátých let zcela samozřejmé. A tak nejjistějším místem pro telefonování pro mnohé zůstávaly telefonní budky nebo jiná místa s veřejně přístupným telefonním přístrojem.

Možná překvapí, že funkčních veřejných telefonních přístrojů je i nyní na území České republiky stále ještě několik tisíc. Tak schválně, vzpomenete si, kde ve vašem okolí jste nějaký automat naposledy zahlédli? A kdy jste listovali pořádně tlustým telefonním seznamem, který se později přejmenoval na Zlaté stránky?

Masové používání přišlo s GSM

První mobilní síť v českých podmínkách fungovala na základě analogové služby NMT. Tři roky po jejím spuštění dodával Eurotel tuto službu 27 500 zákazníkům a i přes toto rozšíření začínaly nějaký čas kufříkové přístroje na cenovce 60 000 Kč a vážily 4,5 kilogramu. V počátcích měl monopolní Eurotel tři stanice, odkud šířil signál – Žižkovská věž pokrývala střední Čechy, další vysílač přibyl v pražském šestém obvodu, třetí sloužil v Brně.

Modernější síť GSM pracující v jiném pásmu (900 MHz) spustily dvě domácí společnosti EuroTel a Paegas v roce 1996. Původní NMT byl postupně vytlačován a později využíván k zajištění datových služeb technologie CDMA.

Až díky GSM se používání mobilů stalo skutečně masovou záležitostí,

První mobily se v kapse nosit určitě nedaly

HUDBA

Hudbě vládly walkmany a discmany

Lucie Bílá tehdy ve svém hitu *Láska je láska* oslavovala měsíc lásky a Petřín, Karel Gott romanticky vyprávěl, jak Muž se ženou snídá, Janek Ledecský usoudil, že Na ptáky jsme krátký, Fanánek byl přesvědčen, že Průša je úchyl, a světem letěl hit *The One* od Eltona Johna. Na hudební hity byl rok 1992 výjimečně plodný, ale vzpomene si ještě, jak jsme si nahrávky uchovávali a na čem jsme si je pouštěli? Formát mp3 a další podobné byly přece jen ještě vzdálenou budoucností a vinylové gramofonové desky prožívaly prudký úpadek.

Vinyl nahradil CD-ROM, audiokazety přežívaly

Současně s vinyly ale už dlouho sloužily vyznavačům hudby samozřejmě audiokazety, i když kvalita přehrávaného zvuku podle fajnšmekrů za gramofonovými deskami zaostávala. Přenosné walkmany a možnost mít svoji oblíbenou muziku kdekoliv a kdykoliv pomáhaly udržovat jejich dlouhodobou oblibu (pásky se rády zamotávaly a posluchači je pak zpátky namotávali tužkou, pamatujete?). Oblibě audiokazet nahrávala dlouho i autorádia, jejichž součástí byly právě kazetové přehrávače; poslední automobil se zabudovaným přehrávačem sjel z linky až v roce 2010.

Novým hitem devadesátých let byl CD-ROM, který se začal vyrábět už v osmdesátých letech. Cédéčka trpěla nějakou dobu tím, že uživatel si nemohl sám nahrát jejich obsah po vzoru audiokazet. To však později vyřešily CD mechaniky („vypalovačky“) a cédéčka pak konkurenty jednoznačně převálcovala, zvláště po příchodu přenosných přehrávačů.

i když k dnešní představě o průměrném mobilu měly tehdejší přístroje poměrně daleko. Ve druhé polovině první polistopadové dekády se ale už objevila celá řada modelů, snižovala se velikost, váha a posléze i cena. Trhu dominovala Nokia (například legendární model 5110), postupně ale přišly s konkurenčními modely i další výrobci, a mobilní trh se začal významně měnit. Na legendární jablíčka byl ještě čas – první iPhone přišel na svět až v roce 2008, kdy definitivně započala současná éra smartphonů.

Fotografie z koupelny jsou historií, světu vládne digitalizace

Dramatický vývoj mělo dění kolem fotografie. Klasické zaznamenávání obrazu na kinofilmu včetně dalšího postupu při vzniku fotografie bylo pro mnohé nadšence tak důležité, že jako alternativu používají chemický princip při vývoji fotografie dodnes. Temné komory, které vznikaly improvizovaně v koupelnách, už asi v mnoha bytech nenajdete. Ostatně největší množství fotografií dnes stejně vzniká pomocí mobilních

telefonů, tedy nejčastějším digitálním fotoaparátem současnosti.

Vládly kinofilmy, jednorázovky, Polaroid...

Ještě počátkem devadesátých let se nejvíc používaly klasické fotoaparáty s vyměnitelným filmem, ale už tehdy byla snaha přístroje minimalizovat.

«POPRVÉ DIGITÁLNĚ»

Jednou z mnoha oblastí, v nichž jsme v 90. letech prožili opravdovou revoluci, bylo fotografování. Klasické přístroje, kinofilmy a temné komory nahradily digitální fotoaparáty – ten první vznikl v roce 1994.

Objevovaly se i první přístroje na jedno použití a hitem byla „instantní“ fotografie, kterou přivedla na svět společnost Polaroid. Vyfotit, počkat dvě tři minuty a mít v ruce papírový obrázek, to připadalo běžnému uživateli jako neuvěřitelný luxus. Není divu, že obliba fenoménu doby ještě nějaký čas vydržela: Polaroid

výrobu ukončil v roce 2008 – přesně pět a čtyřicet let po svém vzniku.

... a digitál musel počkat

Na výzkumu a výrobě prvního digitálního fotoaparátu se pracovalo už v sedmdesátých letech – první fotoaparát, který zaznamenával obraz prostřednictvím elektronických prvků, vyrobila společnost Sony už v roce 1981. Až v roce 1988 byl ale představen první přístroj Fuji DS-1P, který uměl zaznamenat snímky do počítačových souborů. O tři roky později Kodak představil první zrcadlovku (DCS-100) s cenovkou 13 000 dolarů...

Až v roce 1994 byl vyroben první komerčně šířený – v prodeji normálně dostupný – digitální fotoaparát. U nás se běžně začaly objevovat v roce 1996, ale největší vlna digitalizace přišla až po roce 2000 a důležitý byl i vývoj paměťových karet, na které se fotografie ukládají. A když kvalitní fotoaparáty začali do svých modelů přidávat výrobci mobilních telefonů, bylo jasné, jakou cestou se bude digitalizace ubírat. Proti počátku devadesátých let, kdy se muselo na fotografii z dovolené čekat přinejlepším několik dnů, to byl velký pokrok.

S Polaroidem jste měli v ruce hotovou fotku do tří minut od vyfocení

Co všechno odnesl čas

Devadesátá léta byla jiná prakticky ve všem. A týká se to samozřejmě i života v kancelářích a firmách. Věci dnes už neděláme urychleně, ale ASAP, hlavně když se snažíme stíhat deadline (dřívější uzávěrka), kterou nám dal CEO. Nebo generální ředitel? Nechodíme na sváču, ale na brunch, a to do fastfoodu místo do bistra... Co ještě se změnilo v každodenní kancelářské rutině?

Připravil
Martin Kavka

Fax. Ten už dávno nepoužíváme, byť ho možná ještě někde v koutě své kanceláře najdete. Dnes hrají prim e-maily.

Psačí stroj. Také dávná minulost. Původně byl mechanický, pak ho nahradily elektrické a elektronické verze, nakonec ale vše převálcovaly počítače.

Píchačky. Princip zůstal podobný, jen místo papírových štítků používáme čipové karty.

Telegram. Vzpomenete si ještě, kdy naposledy jste poslali telegram? Jejich funkci dokonale převzaly SMS.

Památník. Právě v něm se shromažďovaly vzpomínky na hezké chvíle. A dnes? Všechno máme na Facebooku nebo Instagramu.

Podnikový rozhlas. Když potřebuje vedení firmy cokoli sdělit, už se nemusí prát s rozhlasem. Newsletter spolehlivě doputuje ke každému zaměstnanci.

Zlaté stránky. Ležely tehdy na každém stole, případně v každém šuplíku. Tištěný seznam telefonních čísel už dávno není potřeba, stačí Google nebo Seznam.

Walkman. Tehdejší přenosné kazetové přehrávače by vedle současných iPodů a nejrůznějších „empéetrojek“ působily poněkud přerostle.

Oběžník. Žádná firma se v devadesátých letech neobešla bez oběžníku, dokumentu určeného více adresátům, který šel postupně z ruky do ruky. Na to se dnes používá intranet.

Výjezdni zasedání. Starý výraz prakticky vymizel a nahradil ho nový – teambuilding. Dnes jsou také firemní výjezdy mnohem akčnější a našlapané různými aktivitami.

Disketa. Programy jako Windows nebo Adobe Photoshop byly už v devadesátých letech tak velké, že zaplnily tučet i více disket. Dnes na to máme malé flashdisky.

Atlas. Když bylo potřeba kamkoliv dojet, nesměl v autě chybět atlas s mapovými podklady. Nyní si nosíme vše potřebné v kapse – o navigaci se starají mobily s GPS.

STÁLE S NÁMI

Stálíce z devadesátek

Připravil
Martin Kavka

Ne všechno ale zmizelo spolu s koncem devadesátých let. Je pořád ještě spousta styčných bodů, o nichž bychom si mohli s lidmi z naší minulosti povídat, kdyby se nám podařilo nasednout do stroje času a vydat se pár dekád nazpátek.

Zlatý slavík. Anketa popularity nejdříve československých a později českých zpěváků, zpěvaček a skupin vznikla už v roce 1962. Až do roku 1991 ji pořádal časopis Mladý svět, po krátké pauze byla v roce 1996 obnovena pod názvem Český slavík.

Kalendárium. Nedělní pořad České televize vznikl v roce 1992. Od té doby jím provází někdejší hlasatelka Saskia Burešová, která každý týden představuje zajímavá výročí a pozoruhodné osobnosti, které by oslavily kulaté životní jubileum. Jeden z nejstarších pořadů ČT už má téměř devět stovek dílů.

Karel Gott. Nestárnoucí zpěvák je tady pořád, přestože se v roce 1990 rozhodl ukončit kariéru. Jenže pak uspořádal turné na rozloučenou a velký úspěch ho přesvědčil, aby na pódii ještě zůstal. Jeho obliba neklesla ani po sametové revoluci a jeho alba byla i v devadesátých letech vůbec nejprodávanější (například v roce 1992, 1995 i 1997).

AZ kvíz. Další z televizních pořadů ČT. Vědomostní a strategická televizní soutěž, jejímž cílem je spojit tři strany trojúhelníku za pomoci správných odpovědí, se začala vysílat 2. ledna 1997. Ani tady se moderátoři nemění – po

celou dobu soutěž uvádějí Aleš Zbořil a Eva Machourková (dívčím jménem Brettschneiderová).

Receptář. Duchovním otcem dalšího televizního pořadu byl Přemek Podlaha, který Receptář uváděl nejdříve v Československé televizi (od roku 1987), pak v České televizi a od roku 2001 na Primě. Moderoval ho až do června 2014, na konci téhož roku zemřel. Původní Receptář pak nahradil pořad Gondíci, s.r.o.

Miloš Zeman. V devadesátých letech šéfoval ČSSD, byl předsedou Poslanecké sněmovny i vlády. V roce 2003 zmizel na několik let z politiky, ale v roce 2013 se stal prvním českým prezidentem zvoleným v přímé volbě (a celkově třetím).

Miss. První volba nejkrásnější československé dívky proběhla už v roce 1989 a soutěž krásy nezanikla ani v devadesátých letech. Funguje dodnes, přičemž v roce 2010 se sloučila s konkurenční Českou Miss. V devadesátých letech vyhrály například Michaela Maláčová (1991, dnes Michaela Bakala) či Iva Kubelková (1996).

◀SLOVÍČKA, KTERÁ TEHDY NEZNALI▶

Sociální síť. V devadesátých letech by si pomysleli, že hovoříte o zabezpečení obyvatel s nižšími příjmy. Dnes je to jasná narážka na Facebook, Twitter, Instagram a další.

Googlovat. Vyhledávač Google nejdříve pronikl do angličtiny a brzy nato i do češtiny. V devadesátých letech by si ale nad výrazy jako „vygooglit“ nebo „gúglovat“ tukali na čelo. Google totiž vznikl až na jejich sklonku – v roce 1998.

Tablet. Ani deska, ani tableta, ani tabule. V devadesátkách by byli lidé zmatení – v masovém měřítku se začaly tablety šířit až v roce 2010, kdy přišel Apple se svým iPadem.

Selfie. Poprvé se objevilo v roce 2002, ale masově se rozšířilo až v posledních třech letech.

Vykomunikovat. Novotvar, který v mnoha firemních kancelářích nahradil staré dobré „domluvit“.

CO JSME MĚLI A UŽ NEMÁME

SLOVENSKO

Původní Československo se rozdělilo na konci roku 1992.

HLASATELÉ

Televizní pořady původně uváděli hlasatelé – ženy i muži. Vyplňovali zároveň předěly v programu. Dnes tuto roli plní upoutávky na další pořady či reklamy.

DROBNÉ PAPIROVÉ BANKOVKY

V současnosti je nejnižší bankovkou stovka, ovšem původně byly v oběhu i papírové desetikoruny, dvacetikoruny a padesátikoruny.

MLÉKO V SÁČKU

Naprostá samozřejmost v osmdesátých i devadesátých letech. Sáček s modrým nápisem označoval polotučné, červeně pak bylo označené plnotučné mléko. Čtvrtlitrové sáčky se vozily i do škol, kde se mléko pilo brčkem. Igelitové sáčky postupně nahradilo krabicové mléko.

KOPÍRÁKY

Nezbytnost v kanceláři – kopírovací papír z jedné strany pokrytý černou nebo modrou barvicí vrstvou se využíval pro tvorbu kopií při psaní všech možných textů. Vkládal se mezi papíry a bylo díky němu možné najednou vytvořit až deset kopií. S rozvojem tiskáren a samokopírovacích papírů se kopíraky zvolna vytratily. Dnes jej vyrábí jen pár firem na světě.

HALĚŘE

Desetníky a dvacetníky zmizely v roce 2003, padesátíky pět let nato.

PIJÁKY V SEŠITU

Původně byly růžové pijáky (savý papír sloužící k nasávání přebytečného inkoustu a kaněk z plnicího pera či k osušení čerstvého zápisu) v každém sešitu.

VIDEOKAZETY

Velký hit devadesátých let – videokazety ovšem existovaly v mnoha různých systémech pro záznam obrazu, často nekompatibilních. Vešlo se na ně až 12 hodin záznamu. Dnes na většinu videokazet jen padá prach.

MLÝNKY NA KÁVU

Kdysi bývaly v každé samoobsluze. Mohli jste si tak přímo v obchodě namlít balíček zrnkové kávy.

CZECHTEK

V devadesátých letech běžný kolorit prázdninového zpravodajství. Technaři tehdy přijeli na prázdnou louku, vybalili aparaturu a začal mejdan. Byly to zlaté časy techna a CzechTek byl masovou záležitostí pro tisíce lidí. Od roku 2007 se místo obřích párty konají výrazně menší akce jen pro zasvěcené.

FOTBALOVÍ TRPASLÍCI

Tehdy fotbal neměl logiku – mezi tradiční fotbalové bašty se vetřely malé kluby Blšany nebo Drnovice. V dobách jejich největší slávy do nich pumpovali majitelé miliony a vesnické kluby udivovaly fanoušky v celé zemi. S koncem devadesátek se fotbaloví trpaslíci začali z velké scény stahovat. Drnovice hrály ještě v roce 2000 Pohár UEFA, pak ale spadly až do okresu. Blšany postoupily do ligy v roce 1998 a vydržely v ní osm let – nyní bojují v divizi.

◁TIRÁŽ▷

BB Centrum Review, Retro číslo, č. 1/2017 | Vychází: 12. 5. 2017 | Periodicita: 3× ročně | Vydavatel: Corporate Publishing s.r.o., U Golfu 565, 109 00 Praha 10, www.copu.cz | Číslo vydání: 1/2017 | Šéfredaktorka: Kristýna Samková | Redakce: Nela Kadlecová, Martin Kavka, Alice Škochová, Vlasta Holéciová, Petr Halaburda, Petr Horák, Dita Černá | Překlad anglické verze: C10 Group a.s. | Jazyková korektura: www.proofreading.cz | Klient Service Manager: Martina Krtoušová | Inzerce: Ditta Dvořáčková, ditta.dvorackova@copu.cz, tel.: +420 603 196 614 | Foto: archiv, Shutterstock, ČTK | Tisk: TNM Print s.r.o. | Registrace: MK ČR E 15246 | Přes pečlivé zpracování neručíme za případné chyby